

Quae placuerint Domino
(RnB 16.8)

Litteræ Ministri Generalis
Ordinis Fratrum Minorum

— 1219 **800** 2019 —

Colloquium Sancti Francisci cum Sultano
اجتماع القديس فرنسيس مع السلطان

DOPIS GENERÁLNÍHO MINISTRA ŘÁDU MENŠÍCH BRATŘÍ K 800. VÝROČÍ SETKÁNÍ MEZI SVATÝM FRANTIŠKEM A SULTÁNEM AL-MALIKEM AL-KAMILEM

Tyto a další věci, které se budou líbit Pánu (NepŘeh 16,8)

Moji drazí bratři z Řádu menších bratří,
všichni bratři a sestry naší františkánské rodiny
a všichni moji muslimští bratři a sestry,
Pán ať vám všem dá svůj pokoj!

Před osmi sty lety se náš serafický otec svatý František vydal po moři do Egypta. Naplnil se tak jeho vytoužený sen jít mezi muslimy. Dorazil do tábora křížácké armády, mezi latinské křesťany, kteří byli díky mnohaletému kázání a rétorice o svaté válce vedeni k pohrdání muslimy. Sami muslimové měli všechny důvody pro to, aby pohrdli Františkem. Mohli totiž předpokládat, že bude, stejně jako většina křížáckého tábora, nepřítelem, nikoliv nositelem pokoje. Dnes slavíme událost, kterou ne-mohl v té době nikdo předvídat: že člověk, naplněný Duchem, bez jakéhokoliv vlastnictví, přešel beze zbraně bitevní pole a požádal o setkání se sultánem; byl sultánem přijat s velkodušností, těšil se dlouhé pohostinnosti v muslimském táboře a vrátil se, aby nově promyslel poslání Menších bratří. Hluboce pohnut oním setkáním se František šťastně vrátil do vlasti a dospěl k nové a kreativní vizi způsobu, jak mají bratři jít mezi muslimy, jaké věci mají dělat a říkat, „aby se to líbilo Pánu“ (NepŘeh 16,8). Výročí Františkova setkání s al-Malikiem al-Kamilem v Damiettě v roce 1219 nás vyzývá, abychom si znovu položili otázku, jaké věci se budou líbit Pánu v pluralismu a složitosti dnešního světa.

Církev rozlišuje znamení času (Mt 16,3) a stále více zdůrazňuje mezináboženský dialog jako zásadní prvek současného poslání církve. Druhý vatikánský koncil povzbudil věřící křesťany, aby se zapojili do „dialogu a spolupráce se stoupenci jiných náboženství“, a tak „s opatrností a láskou vždy svědčili o víře a křesťanském životě“ (*Nostra Aetate*, 2). Především učil koncil církev, aby se dívala na muslimy „s úctou“, a vyzval křesťany, aby spolupracovali s muslimskými bratry a sestrami na prosazování sociální spravedlnosti a mravních hodnot, míru a svobody ve prospěch všech (*Nostra Aetate*, 3). Svatý Jan Pavel II. během své služby římského biskupa pokračoval v tomto poslání k dialogu, zejména když pozval světové náboženské představitele do našeho duchovního domova, Assisi, aby zde svědčili o transcendentní povaze míru. Pro ty, kteří se zde

shromáždili k modlitbám za mír, spočívalo „trvalé poučení z Assisi“ ve Františkově „mírnosti, pokoře, hlubokém smyslu pro Boha a v závazku sloužit všem“ (Jan Pavel II., Promluva v Assisi, 27. října 1986). Papež Benedikt XVI. i František stejně tak vybídlí náboženské představitele, aby připutovali do Assisi a modlili se tam za mír. Papež František vyzýval přímluvu Chudičského bratra během své cesty do Egypta, kde poprosil křesťany a muslimy, aby se navzájem nazývali bratry a sestrami a žili v obnoveném bratrství pod sluncem jediného milosrdného Boha (František, Promluva na mezinárodní mírové konferenci, 28. dubna 2017). Jedná se proto o výzvu univerzální církve, která vybízí františkánskou rodinu k moderování mezináboženského bratrství v duchu pokoje našeho serafického otce. Církev nás vyzývá k oživení tohoto rozhodujícího okamžiku našich dějin, cesty svatého Františka do Egypta, abychom se tak otevřeli proměně, již zakusil světec z Assisi, a kráčeli společně s muslimy a národy všech vyznání jako se svými společníky na cestě, jako tvůrci civilizace a ještě hlouběji jako bratři a sestry, děti Abraháma, našeho otce ve víře.

Povzbuzuji františkánskou rodinu, aby oslavila toto výročí jako moment, kdy může světlo evangelia otevřít srdce každého, a rozpoznala Boží obraz v lidech, na které se někdy díváme se strachem nebo nedůvěrou, nebo dokonce v těch, jež máme tendenci nenávidět. Za tímto účelem byly připraveny nesčetné materiály, jež mají pomoci všem, kteří chtějí výročí připomenout adekvátním způsobem. K tomuto dopisu je přiloženo několik přímluv. Vyzývám bratry, aby je používali při liturgii hodin během připomínkového roku. Jedná se o přímluvy, jež mohou být vhodně používány v nejrůznějších pastoračních oblastech. V dubnu zveřejní generální kurie online brožurku, připravenou Zvláštní komisí pro dialog s islámem, která nabídne historický rámec a františkánské a muslimské perspektivy týkající se setkání se sultánem, stejně jako další materiály k připomínce Damietty. Naše komunita bratří v Istanbulu, komunita věnující se především ekumenickému a mezináboženskému dialogu, bude v říjnu hostit kongres bratří, jež působí v zemích s muslimskou většinou. Papežská univerzita *Antonianum* taktéž během osmistého výročí uspořádá řadu akcí v různých zemích. Vyzývám akademické i pastorační pracovníky, aby se aktivně účastnili těchto a dalších akcí, a také aby tvůrčím způsobem uvažovali o tom, jak může vaše místní komunita připomenout Damiettu ve světle místních podmínek.

Toto výročí nabízí jedinečnou příležitost k spolupráci mezi různými větvemi františkánské rodiny. Mnoho bratří, řeholnic, vědců z františkánského hnutí a podporovatelů muslimsko-křesťanského dialogu připravilo publikace, jež vyjdou během tohoto výročí. Všechny vás vyzývám, abyste věnovali čas studiu a reflexi nad tím, jak byste mohli ve vaší místní situaci nově prožít onu odvahu a otevřenost Duchu, kterou zakusil svatý František před mnoha lety u delty Nilu. Generální kurie chce sdílet informace o těchto snahách a vytvářet tak mosty mezináboženského rozlišování, proto vás laskavě prosím, abyste nás informovali o akcích a iniciativách, jež mají připomínat Damiettu ve vašich komunitách a v různých subjektech Řádu menších bratří.

Žijeme v době, kdy lidé různých profesí podporují demonizování muslimů a podněcují ostatní, aby se jich báli. Kromě studia a modlitby týkající se témat setkávání a dialogu povzbuzují následovníky svatého Františka, jimž chybí osobní kontakt s islámem, aby si připomněli zkušenost našeho zakladatele a udělali jednoduchý a konkrétní krok: setkali se s muslimem. Snažte se jej nebo ji poznat, hlouběji než jen při šálku čaje nebo při společenské události. Snažte se dozvědět a ocenit, jakou má zkušenost s Bohem, a umožněte svému muslimskému příteli, aby viděl lásku, jež Bůh vlil do našich srdcí skrze Krista. Navzdory naléhání Druhého vatikánského koncilu, podle něhož muslimové s námi „uctívají jediného a milosrdného Boha“ (*Lumen Gentium* 16), bohužel mnoho lidí nějakým způsobem zdůrazňuje, že je dialog mezi křesťany a muslimy nemožný. Mnoho

současníků svatého Františka a sultána pokládali za jedinou možnou odpověď na jejich vzájemnou výzvu konflikt a střet.

Příklady Františka a sultána k nám promlouvají o jiné volbě. Již není možné vytrvale opakovat, že dialog s muslimy není možný. Viděli jsme to a stále to vidíme v životě mnoha františkánů a jejich muslimských bratrů a sester, kteří se s upřímným a milujícím srdcem dělí o dary, jež jim Pán dal prostřednictvím svých náboženství. Věrnost Františkově výzvě vyžaduje, abychom se o ni dělili s pokorou. Křesťanský dar, o němž se máme dělit s našimi muslimskými bratry a sestrami, není totiž jenom dar pokorného křesťana, nýbrž zkušenost s pokorným Bohem. František byl na svou dobu jedinečný ve své modlitbě k Bohu: „Ty jsi pokora“ (ChvBN 14). Mluvil také o „vznešené pokoře“ a pokorné vznešenosti Boha (ListŘád 27). Křesťanské srdce hledající Boha nachází spočinutí v pokoře jesliček a kříže, ve znameních Boha, jenž se stal služebníkem a ponížil sám sebe pro svou lásku k nám. František nás zve, abychom přemýšleli o oné božské pokoře ve vztahu k těm, které potkáváme, a udělali první krok ve službě a v lásce. Věrnost Františkově chápání nás v každém případě vyzývá k přijetí víry a věřících jiných tradic s úctou (Generální konstituce OFM, čl. 93,2: 95,2), s myslí a srdcem otevřenými vůči Boží přítomnosti v tomto setkání.

Vím, že někteří členové františkánské rodiny žijí v menšinách ve svých rodných nebo osvojených zemích, a nacházejí se uprostřed politických a sektářských sporů, jsou vystaveni násilným hrozbám. Tak se to děje i v zemi, kterou kdysi navštívil František. V některých zemích křesťané a muslimové společně prožívají utrpení sociální nespravedlnosti a politické nestability. Zvu vás, abyste se zamysleli nad jedním jménem, které František použil ve svých Chválách Nejvyššího Boha: „Ty jsi trpělivost“ (ChvBN 4), nebo jak muslimové vzývají Boha: *Yā Ṣabūr* – „Ó jediný trpělivý!“. Sám František se naučil ctnosti trpělivosti během služby mezi malomocnými, při výzvách svých cest i díky tendencím, které viděl v řádu na konci svého života, když jeho bratři opustili některé z ideálů, jež mu byly drahé. František dlouho uvažoval o trpělivé Kristově lásce, která se ukázala v jeho utrpení, a nakonec dospěl k tomu, že trpělivost označil za vlastnost milosrdného Boha. „Ty jsi trpělivost“. Bůh jedná podle nám neznámého plánu, Bůh otřásá srdci mužů a žen způsoby, jež jsou nám neznámé. František zápasil o to, aby pochopil Boží plány pro lidi, kteří Krista nenásledovali jako Pána; své útočiště našel v modlitbě chvály Pána, který je trpělivost. Kéž Bůh udělí milost trpělivosti každému z nás, abychom se naučili žít jedni s druhými.

Pokud jde o naše muslimské sestry a bratry, dovolte mi říci, jak srdečně pamatujeme my, františkáni, na pohostinnost projevenou našemu svatému otci Františkovi, když byl jeho život ohrožen. Zájem o připomenutí tohoto výročí, jež projevili mnozí muslimové, hovoří o touze po míru; ta je vyjádřená i pokaždé, když nějaký muslim pozdraví svého věřícího druhá. Přeji si, aby nám tento rok pomohl prohloubit bratrství, které sdílíme v Bohu, jenž stvořil všechno na nebi i na zemi, a aby se toto pouto i nadále dlouho posilovalo, i po roce 2019. Bůh mohl učinit všechny lidi stejně, ale neučinil tak (*Al-Shūrā* 42,8). Společně s vámi chtějí vaše františkánské sestry a bratři ukázat světu, že křesťané a muslimové mohou žít bok po boku v míru a harmonii.

Na závěr: nikdy nezapomínejme na fakt, že příklad svatého Františka byl život neustálého obrácení. Ve svém mládí měl odpor k malomocným, avšak skutek milosrdenství změnil jeho srdce, a „to, co mu připadalo hořké, se změnilo na sladkost“ (ZávFr 3). Tento okamžik, v němž začal Františkův život pokání, je úzce spojený s jeho zkušeností u Damietty v roce 1219. Jeho srdce bylo nejprve otevřeno malomocnými; když se pak ocitl v přítomnosti muslima, kterého se dříve učil nenávidět, otevřel se znovu. Biblická výzva k obrácení (hebrejsky. *šuv*, aramejsky *tuv*) se ozývá v opakovaném příkazu koránu k návratu k Bohu (*tūb*), ke změně zla skrze dobrotu a skutky lásky ve velmi

zranitelné společnosti. Dnešní věřící – s respektem k rozmanitosti, s níž vzývají a uctívají Boha – jsou povoláni k téže odvaze a vzájemné otevřenosti srdce. Kéž může uprostřed volání světa po mezináboženském porozumění náš pokorný, trpělivý a milosrdný Bůh ukázat každému z nás věci a slova, jež se více líbí Pánu.

V Římě, 7. ledna 2019

Fr. Michael Anthony Perry, OFM

Pokoj a všechno dobro

Br. Michael A. Perry, OFM

Generální ministr a služebník